

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број III бесплатан примерак
Март 2017 Косовска Митровица

Садржај:

РАТАРСТВО-ПОВРТАРСТВО

- Гајење пасуља

ВОЋАРСТВО

- Садња малине

СТОЧАРСТВО

- Гајење приплодних јуница

ЗАШТИТА БИЉА

- Пепелница винове лозе – *Uncinula Necator*

ЦЕНЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА ПРЕУЗЕТИХ ИЗ СТИПС – а

Поштовани пољопривредни произвођачи посетите интернет страницу www.agoropuda.com, а уколико Ви желите да понудите свој производ на продају обратите се нама.

АГРОПОНУДА – БЕРЗА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА СРБИЈЕ

ГАЈЕЊЕ ПАСУЉА

Пасуљ је једногодишња биљка из породице махунарки велике храниве вредности. Најпознатија и најраспроњанија махунарка у целом свету и као повртарска култура убраја се у групу зрнастих махунарки. Неутрални укус пасуља омогућава низ комбинација с различитим намерницама и зачинама, а доступност целе током годионе његову широку примену при кувању. Пасуљ је најпознатија махунарка донесен из Америке у Европу у 16. веку заједно с кромпиром и кукурузом. Ниједна повртарска култура осим кромпира није развила толико сорти и варијација као пасуљ. Највећи произвођачи су Индија, Кина, Индонезија, Бразил и САД.

Пасуљ се као чист усев, у Србији се гаји на преко 20.000 ха са просечним вишегодишњим приносом од око 1.3 т/ха. Највише се гаји у здруженој сетви са кукурузом.

Пасуљ спада у групи легминозних биљака на чијем корену у квржицама живе бактерије азотофиксатори. Бактерије које живе у симбијози са пасуљом могу да користе атмосферски азот који се троши за потребе раста и развића биљака. Годишње у земљишту овако створеног азота може остати и преко 150 кг/ха.

Земљиште за пасуљ треба да је растресито, плодно и хумусно. Не даје добре резултате на тешким, збијеним и киселим земљиштима са високим нивоом подземне воде. Пасуљ има велике потребе за топлотом. Минимална температура за клијање је од 8-10°C. Ниске температуре већ од -5°C до 1°C уништавају усев. Високе температуре заједно са ниском релативном влажношћу ваздуха утичу на оплодњу цветова при чему махуне остају штуре.

У току целог вегетацијоног периода има изражене захтеве за водом. Само уз наводњавање може се рачунати на сигуран род и одговарајући принос. Не подноси гајење у монокултури. Најбољи предусеви за пасуљ су стрна жита и окопавине, а сам је одличан предусев за већину усева који се гаје после њега.

Обрада земљишта зависи од предусева. Ако пасуљу предходи стрно жито врши се заоравање стрништа, а у јесен се оре на пуну дубину. Пасуљ обично реагује на дубље орање (30-35 см). У пролеће се врши затварање бразди и предсетвена припрема. Сетвену припрему је најбоље урадити сетвоспремачем.

Хемиска анализа земљишта анализирана од стране стручног лица уштедеће ваш новац а биљкама ће омогућити избалансирану исхрану.

У плодореду пасуљ долази на друго место. Најбоље је предусев ђубрити стајњаком. Пасуљ спада у групу легуминоза које имају могућност асимилације азота те за његово ђубрење треба користити формулације са мање тог елемента. Формулација намењена легуминозама је НПК 10:30:20 или 8:16:24.

1.) 300-500 кг/ха НПК 10:30:20 пре сетве плус 100-150 кг/ха КАНА-а у фази 3-4 стална листа.

2.) Пред основну обраду целокупна фосфорна и калимова ђубрива , предсетвено целокупан азот.

Уколико користимо НПК 15:15:15 његова орјантацијона доза је 500кг/ха уз додатак прихрањивањем 100кг/ха КАН-а такође са култивирањем у фази 3-4 стална листа .За принос од 2т/ха усев пасуља утроши око60кг/ха азота,80 кг/ха фосфора и 90кг/ха калијума.

Чист усев пасуља захтева интензиван начин производње. Цео начин производње може бити механизован.Гаје се сорте и популације ниског раста(чучавци).

Здружен усев пасуља и кукуруза заснива се сетвом кукуруза и пасуља у наизменичним редовима или сетвом кукуруза и пасуља у исти ред.Посебно треба имати у виду да се кукуруз не сме посејати густо.При оваквом начину гајења утроши се до 50кг/ха семена пасуља.Овако се уместо високих лозастих могу гајити и ниске сорте пасуља.Недостаци здруженог усева најчешће је смањен принос оба усева,велики утрошак радне снаге (ручна берба).Појава нових хибрида кукуруза који се гаје у густом склопу и редуковано је коришћење хибрида кукуруза.

Посебну пажњу обратити избору сортно чистог семена стандардних особина:чистоћа семена мин.97%, клијавост семена 70%, других врста и корова 0% и максимална влажност семена 14%.Мера која се код нас ретко спроводи и поред њеног доказаног утицаја на повећање приноса користи се препарат „Азотофиксан“.За 100кгр семена пасуља потребно је 0,5 кгр препарата .Препарат се раствори у 1 литар воде и нанесе на семе у мрачној просторији,при собној температури непосредно пред сетву.Тако третирано семе се не излаже директној сунчевој светлости која би убила бактерије.

Време сетве зависи од места производњ и сорте.Када се средње дневне температуре ваздуха устале на изнад 15°Ц а сетвени слој земљишта достигне температуру од око 10°Ц стекли су се услови за сетву пасуља.Сорте са крупнијим семеном сеју се касније.Унашим условима сетву треба обавити у другој или трећо декади априла као чист усев а као здружен после ницања кукуруза.

Дубина сетве зависи првенствено од крупноће семена ,времена сетве,типа земљишта и његове влажности.Оптимална дубина је од 3.5см.Сетва може бити ручна или машинска у редове.Ниске сорте (чучавци) које имају ситно семе сеју се машински најчешће на 50x5см(400.000 биљ./ха) а крупнозрни на 50x7см (300.000 биљака/ха.Количина семена по хектару ситног и средње крупног семена се креће од 80-110кгр/ха а крупносеменог 100-140 кгр/ха.Одговарајућа густина биљака даје шансу за добар и стабилан принос.

Култивирање којим се разбија покорица и уништавају корови се врши десетак дана после ницања.У тој фази биљке су еластичније и мање се ломе.По потреби врше се 2-3 култивирања.Друго култивирање комбинује се са прихрањивањем (100-150 кгр/ха КАН-а.Пре почетка цветања мора бити последња међуредна обрада .Наводњавање је потребно нарочито у сушним годинама .У периоду цветања и наливања зрна настају највеће штете услед недостатка воде у земљишту.Потребе за водом могу настати и одмах после сетве уколико је она обављена у јако сувом земљишту.Спровођењем ове мере могу се повећати приноси и до једне тоне по хектару.што оправдава срдства уложена у наводњавање.Орошавање усева у фази цветања и образована махуна са око 5мм воде по хектару позитивно утиче на повећање приноса.

Постављање ослонаца за гајење високих лозасти сорти обично се врши после ницања биљака.Заштита од болести и штеточина у току вегетације се обавља најчешће превентивно уз констатацију са стручним лицем.

Садња малине

Након припреме земљишта и додавања потребних хранива, на основу агрохемијске анализе земљишта, наредни део је формирање редова за садњу.

Уколико се малина сади на равним парцелама, услов је да су добро дрениране. Ако је земљиште слабо дренирано, треба садити на гредицама, димензија око 25 cm висине и 60 cm ширине. Удаљеност између редова треба да буде 2,2 – 2,5 m за малину, који ће обезбедити простор који је потребан за обављање неопходних агротехничких мера, као и каснију бербу. Размак између редова такође зависи и од механизације, која ће се употребљавати приликом одржавања засада.

Садња малине на нагнутим, добро дренираним парцелама требала би бити тако постављена да су редови формирану насупрот паду терена, како би се спречила ерозија земљишта.

Зрелим изданцима садња малине се може обављати од октобра до почетка априла месеца, ипак на нашем терену најчешћи термини су касна јесен и рано пролеће.

Најбоље резултате пријема има јесења садња.

Непосредно испред садње најбоље је подземни систем сваке саднице освежити, прво скраћивањем жила за $\frac{1}{4}$ од њихове укупне дужине, а затим потапањем у водену смесу подједнаких делова (1 вода : 1 балег : 1 иловача + Previcur). Првенствено се резидбом пре садње уклањају поломљене и оштећене жиле. Изданци малине саде се на исту дубину на којој су били пре вађења у матичњаку, али се у пракси због извесног слегања земље, исти саде на 3-4 cm дубље, и то по облачном времену, при чему њена техника зависи од нивоа припреме земљишта. Уколико је земљиште добро припремљено сама садња се може обавити у бразде. Редови са посађеним малинама треба да буду прави, паралелни и довољно удаљени један од другог. Међутим, уколико је парцела за садњу лошије припремљена, копају се појединачне рупе за малину димензија 20 x 20 cm, које ће омогућити неопходну дубину и правилан распоред жила. Након слоја плодне земље, којима се прекривају жиле саднице, наноси се слој згорелог говеђег стајњака у количини 1-2 kg по садном месту и 0,1 kg NPK 8:16:24, а затим садно место, уз лагано гажење, потпуно прекрива земљом. Приликом ђубрења је важно водити рачуна да оно не дође у непосредан додир са кореном, односно садницом.

Након садње по потреби обавити заливање са 3-4 литара воде. Земљиште око посађених изданака треба плитко обрадити, опрашити.

Скраћивање посађених садница представља последњу меру при самој техници садње. Она се обавља на 3-4 пупољка, односно на дужину око 20 cm, а у циљу бољег пријема и стимулисања веће вегетативне снаге раста будуће биљке.

Припреми и садњи изданака малине треба посветити пуну пажњу да би пријем садница био што бољи. При пролећној садњи пријем садница је много бољи ако је пролеће кишовито, у супротном заливање је обавезно.

ГАЈЕЊЕ ПРИПЛОДНИХ ЈУНИЦА

Исхрана јуница је од значаја за њихов пораст, успех оплодње при првом осемењавању, млечност и плодност по телењу, као и здравље и каснију производну способност у периоду коришћења као млечне краве. У исхрани младих јуница, посебна пажња се поклања квалитету кабастих хранива. Веома добро сено и силажа треба да чине претежни део оброка. Као додатак, за грла до 200кг телесне масе обезбеђује се концентрат од 2кг, а за старије јунице ТМ до 350кг око 1кг. Након осемењавања, количина концентрата може да се смањи на око 0,5кг. Побољшана исхрана 3-4 недеље пре и 2-3 недеље након осемењавања, условљава интензивније испољавање гоњења, синхронизацију еструса и боље резултате у оплодњи. Ово побољшање се може остварити повећањем количине хране или нивоа исхране, најчешће уделом концентрата у obroку. Потребне јуница у хранљивим материјама у првом периоду бременитости нису значајно повећане, зато што је плод све до петог месеца гравидности релативно мали (2,5 до 3кг). Након тога, његов пораст је интензивнији, посебно у осмом и деветом месецу. Зато је од изузетне важности да исхрана у последњих 60 дана стеоности, квалитетом и количином, омогући нормалан пораст мајке и плода и стварање одређених телесних резерви неопходних за прве недеље будуће лактације. Међутим, исхрана за добру кондицију при телењу не значи постизање утовљености грла. Да би се избегла утовљеност, у другој години живота треба водити рачуна о количини кукурузне силаже која се даје јуницама. На 6 до 8 недеља пре очекиваног телења треба почети са променом типа оброка јуница. Постепено се повећава количина концентрата, тако да се на десетак дана пре партуса постигне конзумирање од приближно 4кг. Повећање количине концентрата, међутим, у доброј мери биће одређено и стањем вимена, па у случају његовог едема неопходно је да се за извесно време одгоди, а након тога да се обазриво укључи. Основни принципи у исхрани јуница:

- конзумирање СМ око 2% од ТМ
- концентрација енергије/кг СМ хране 5,2МЈ НЕЛ
- садржај сирових протеина у укупном obroку (СМ) око 15%.

За оптималан раст јуница потребна је и одговарајућа количина протеина у obroку.

Њихов недостатак успорава раст ткива. Четири недеље пре очекиваног партуса садржај сирових протеина у СМ obroка треба повећати на око 16%. Дobar оброк подразумева задовољење потреба јуница и у минералним материјама, посебно у калцијуму и фосфору (на 100кг ТМ – треба обезбедити):

Узраст (месеци)	Калцијум (гр)	Фосфор (гр)
4 -6	22	14
6 -12	19	12
12 - 16	15	8
16 - 24	14	8
24 - 27	13	7

Познато је, да ако се младе животиње у једном периоду подвргну потхрањености, њихов раст биће успорен. Али када се, након тога, ставе на оптималан режим исхране, расту брже него оне које су нормално храњене. Реч је о компензационом порасту, којим се надокнађује заостајање раста у претходном периоду. Међутим, потребно је да се нагласи да говеда имају мали капацитет за компензацију заосталог пораста и та надокнада никад није потпуна. Због тога, јунице треба хранити у читавом периоду гајења према нормативима који омогућују њихов адекватан раст и увођење у производњу млека у узрасту од 24-26 месеци..

Саветодавац сточарства Косовка Јакшић

Пепелница винове лозе-*Uncinula necator*

Пепелница је врло опасна болест винове лозе и присутна је у свим рејонима где се гаји ова култура. Са већим интензитетом и штетнијим последицама се јавља у топлијим крајевима.

Пепелница се развија на свим зељастим органима винове лозе. Најпре се уочава на лишћу и ластарима на којима се стварају веће или мање пепељасте пеге. Ако се пепељаста превлака одстрани са зелених биљних делова на њима ће се видети некротичне мрке пеге. Брзина ширења ових пеге је већа на млађим органима. Сасвим младо лишће се неправилно развија, деформише а често суши и опада. Врхови оболелих ластара се суше. На кори ластара се јављају озледе, они не дозревају и лакше измрзавају. Не могу се искористити за добијање резница, јер садрже мање резервних материја од здравих. Најочљивији симптоми и највеће штете су на грожђу. Бобице могу бити заражене од самог почетка до шарка. Младе бобице су прекривене сивом превлаком, коју представља мицелија са конидијама. Услед развоја паразита на њима смежуравају се, поцрне и сасушују. Одрасле бобице пуцају услед заостајања у развоју паразитираних површинских ткива, која не могу да трпе повећање унутрашњег садржаја бобица. На бобицама које су достиле свој нормалан пораст зараза остаје локализована.

Паразит презимљава мицелијом између љуспица инфицираних окаца, као и у облику задебљане мицелије на површини оболелих ластара. Са кретањем вегетације у пролеће из инфицираних окаца се развијају „бели“ ластари скраћених интернодија. По површини „белих“ ластара, као и од задебљане мицелије у пролеће гљива ствара конидиофоре са једноћелијским конидијама овалног облика, поређане у низовима. Конидијама се паразит расејава током вегетације. Гљива је епифитни паразит, развија се на површини биљног ткива а у епидермалне ћелије шаље хаусторије.

Влажност није лимитирајући фактор у развоју пепелнице, јер за клијање конидија није неопходно присуство воде. Оне клијају при и при релативној влажности ваздуха 23-32%. Ипак најмасовније стварање и клијање конидија је при повећаној влажности ваздуха (60-80%). Треба истаћи да развиће паразита не зауставља ни највећа суша. Конидије могу да клијају на температури 4,5-35° С. Оптимална температура налази се између 25 и 28° С. Тек температуре изнад 40° С почињу штетно да делују на паразита. Због тога се овај паразит интензивније развија у топлијим рејонима.

Основна мера заштите винове лозе од проузроковача пепелнице је примена фунгицида. Класични сусу фунгициди на бази сумпора са површинским деловањем. Треба знати да је сумпор најефикаснији при нешто вишим температурама (око 18-20°), али да је фитотоксичан изнад 28° С. Због низа предности данс се користе системични фунгициди на бази: penkonazol, difenokonazol, kresoksim-metil, boskalid, triazol итд. Фунгициде треба користити наизменично, за свако прскање користити фунгициде из друге групе. У подручјима у којима се пепелница јавља у јаком интензитету између два прскања треба спроводити запрашивање сумпорним прахом.

Саветодавац заштите биља Сениша Недељковић

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 13.03.-20.03.2017.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	150	150	140
Јабука (остала)	100	60	60
Крушка	200	-	-
Шљива сува	250	300	250
Грејпфрут	140	140	150
Орах очишћен	900	800	750
Лешник очишћен	1100	-	750
Лимун	200	150	160
Поморанџа	150	120	120
Мандарина	200	150	150
Црно грожђе (остало)	600	-	-
Киви	250	-	150
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	250	-	250
Кромпир	80	50	40
Паприка-шиља	400	-	350
Лук црни	80	60	50
Парадајз	200	-	180
Тиквице	200	-	200
Шаргарепа	80	60	60

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ВОЋА, ГРОЖЂА И ПОВРЋА – КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ ЗА
ПЕРИОД ОД 13.03.-20.03.2017.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (кг/дин)	Београд	Краљево	Ниш
Банана	123	120	-
Јабука (остала)	65	40	45
Крушка	170	-	120
Шљива сува	130	150	-
Грејпфрут	100	110	130
Орах очишћен	800	-	-
Лешник очишћен	900	-	-
Лимун	145	130	-
Поморанџа	105	90	55
Мандарина	110	120	120
Црно грожђе (остало)	450	-	-

Киви	180	-	100
Јединица мере (кг/дан)	Београд	Краљево	Ниш
Краставац-салатни	170	-	180
Кромпир	30	30	30
Паприка-шиља	260	-	300
Лук црни	30	30	35
Парадајз	135	-	150
Тиквице	170	-	200
Шаргарепа	40	40	40

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИВЕ СТОКЕ НА ПИЈАЦАМА ЗА ПЕРИОД
ПЕРИОД ОД 13.03.-20.03.2017.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Тежина/ узраст	Раса	Београд	Краљево	Ниш
Двиске	све тежине	све расе	240	130	-
Јагњад	све тежине	све расе	300	240	250
Јарад	све тежине	све расе	-	180	-
Јунад	350-480кг	СМ	-	-	-
Јунад	>480	све расе	240	230	-
Козе	све тежине	све расе	-	-	-
Крава за клање	све тежине	СМ	-	140	-
Крмаче за клање	>130кг	све расе	-	110	-
Овца	све тежине	све расе	160	120	-
Прасад	16-25кг	све расе	250	200	180
Телад	80-160	СМ	-	370	-
Товљеници	80-120	све расе	165	150	140
Товљеници	>120кг	све расе	-	120	120
Шиљежад	све тежине	све расе	240	-	-

*ДОМИНАНТНЕ ЦЕНЕ ЖИТАРИЦА ЗА ПЕРИОД
ОД 13.03.-20.03.2017.ГОДИНЕ*
ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА

Јединица мере (дин/кг)	Београд	Краљево	Ниш
Кукуруз	18	22,50	20
Пшеница	20	22	20

Сточни јечам	20	25	-
Сточно брашно	16	-	-

У току три месеца I-ог квартала 2017.године ПССС Косовска Митровица је на сајту **www.agoponuda.com** објавила 17 агропонууда:

- ратарство 1
- повртарство 6
- сточарство 10

www.stips.minpolj.gov.rs

www.agoponuda.com

AGROPONUDA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE